

nagy meghatott levélben mondott köszönetet Hitlernek, és megígérte, hogy a tervezett határincidens után két nappal, vagyis március 18-án „nagyszabású támadást” indít.¹⁵

Horthy terveit némileg megzavarta Szlovákia függetlenségének váratlan kikiáltása március 14-én, s ezt követte szinte azonnal a Vološin-kormány bejelentése, hogy Kárpátalja önálló állammá nyilvánítja magát „a Harmadik Birodalom védnöksége alatt”¹⁶.

A magyarok, a németekkel előzetesen kidolgozott forgatókönyvnek megfelelően, aznap, amikor a szlovák függetlenséget kikiáltották, ultimátumot intéztek a prágai kormányhoz, majd pár órával később csapataik megindultak Huszt felé.¹⁷ Március 18-ra Kárpátalját megszállták. A magyar csapatok nem ütköztek érdemleges ellenállásba. A kevéske ŐC-gárdista szórványos kísérletét könnyűszerrel letörték. A régi álom, a magyar-lengyel közös határ végre-valahára valósággá lett.¹⁸

A kárpátaljai zsidóság

Kárpátalján 12 171 km² területen 700 000 ember élt. Az 1941. évi népszámlálási adatok szerint 78 087 volt a zsidók lélekszáma.¹⁹ Jó részük a történelmi Bereg és Ung vármegyében lakott, valamint Máramaros megyének ruténok lakta részein. A fontosabb zsidó települési csomópontokat az 5.1. táblázat tünteti fel.

A táblázatban szereplő 23 helységben 28 142 zsidó élt, Kárpátalja teljes zsidó lakosságának 36%-a. A többiek 445 kisebb településen szétszóródva éltek.²⁰

1940 szeptemberében Észak-Erdélyt is visszacsatolták Magyarországhoz, s néhány megyét, köztük Bereg-Ugocsát és Máramarost, az első világháború előtti határok szerint állítottak helyre. Máramarosszigeten, Borsán és Felsővisón sok zsidó élt, s amikor ezek a települések ismét az említett megyékhez kerültek közigazgatásilag, akkor ezek lettek az országnak a zsidók által legsűrűbben lakott megyéi. Érdekes azonban, hogy a zsidóság lélekszámának növekedése számszerűségében és százalékarányában 1910 és 1941 között alatta maradt a nem zsidó népesség növekedésének. Ez jól látható az alábbi adatokból:²¹

Vármegye	Zsidó lakosság			Zsidók arányszáma	
	1910	1941	Növekedés %-ban	1910	1941
Bereg-Ugocsa	45 510	46 621	1,6	13,8	13,1
Máramaros	65 694	78 856	20,0	18,3	16,2
Ung	17 587	20 903	18,8	10,8	9,8